

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio Prima. Utrùm in Deo detur Principium Processionum Divinarum ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

gines ab Essentia? dicemus infra, cum egerimus de Distinctione inter Essentiam, & Relationes, cum quibus, ut diximus, origines sunt idem adequatè, & convertibiliter, sicque eodem modo, quo ipsæ relationes ab Essentia distinguuntur.

DISPUTATIO III. De Principiis, & Terminis Processionum Divinarum.

SECTIO I.

Utrum in Deo detur Principium Processionum Divinarum?

ADVERTES primò, Principium, ut constat ex alibi dictis, latius patere, quam Causam; licet enim omnis causa sit principium, non tamen omne principium est causa; nam in Deo ad intra, ut infra dicemus, datur ratio principii, quin ulla detur ratio causæ, quia nulla ibi datur ratio dependentiæ.

ADVERTES secundò, Principium communiter dividi in principium quod, & est illud, cui tribuitur actio, sive productio, semperq; recurrit cum supposito, cuius est agere; sunt enim actiones suppositorum: & in principium quo, & est ratio agendi, sive id, quo ipsum principium quod agit, & producit.

ADVERTES tertio, certum esse de fide, dari in Deo ad intra principium quod, & principium quo, si utrumque sumatur in actu secundo abstrahendo à distinctione; nam quâ certitudine constat dari ad intra reale productum, eadem etiam constat, dari reale producens, & in eo virtutem, quâ producit, & constituitur in actu secundo per emanationem, sive productionem activam. Unde sola controversia est de principio in actu primo, eaque de principio quo ut sic, & ut est ratio formalis producendi. Hoc posito.

DIFFICULTAS I. Utrum in Deo sit vera ratio potentia productivæ ad intra, sive principium formale quo in actu primo divinarum processionum? Affirmativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 41. a. 4. P. Sotus lib. 6. cap. 5. n. 1. P. Vasq. 1. p. d. 163. cap. 2. P. Granad. tr. 13. d. 3. P. Martin. d. 24. n. 28. P. Præposit. 2. p. q. 41. a. 4. dub. 1. n. 29. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 5. n. 5. P. Valent. 1. p. q. 15. punct. 1. P. Arrub. d. 143. cap. 1. P. Alarcon. tr. 5. d. 6. cap. 1. num. 3. P. Amicus d. 23. n. 2. P. Molin. 1. p. q. 41. art. 4. P. Compton. tom. 1. d. 50. sect. 2. n. 1. & sect. 4. n. 9. P. Rhodéz. tom. 1. d. 6. q. 2. sect. 4. & alii. Probatur primò, quia actus secundus quâ talis necessariò supponit actum primum; sed de fide est dari in Deo ad intra actum secundum, nempe productiones reales, ut diximus; ergo etiam debet dari actus primus, sive principium formale quo; sicut enim productio realis nequit intelligi sine termino, ita intelligi nequit sine principio, sive potentia reali.

Probatur secundò, quia Pater in divinis verè, & realiter generat Filium; & uterque producit Spiritum Sanctum; ergo habent virtutem illorum productivam, quæ coincidit cum potentia, sive principio formali quo: implicat enim dari producens sine virtute, ac potentia ad producendum. Probatur tertio, quia quidquid accipit esse ab alio, verè supponit in illo potentiam productivam; sed Filius accipit esse à Patre, & Spiritus Sanctus à Patre, & Filio; ergo supponunt potentiam productivam, sive principium formale quo productivum talis esse.

Probatur quarto, quia Pater absolutè ex Concilio Lugdun. & Florent. dicitur principium productivum Filii: & Pater, ac Filius dicuntur principium productivum Spiritus Sancti; sed principium ex natura sua dicit potentiam, sicut eam dicit causa in actu primo; neque enim, ut aliquid dicatur causa, necesse est, quod actu causet, sed quod possit causare; Pater autem in divinis dicitur principium in eo sensu, in quo apud Græcos dicitur causa; ergo sicut causa dicit potentiam, ita etiam illam dicit principium; consequenterque in Deo datur potentia productiva ad intra, sive principium formale quo in actu primo.

Probatur quinto, quia ab actu ad potentiam bene valet argumentum; sed ex fide constat, Patrem producere, & esse principium Filii in actu secundo; ergo in Patre datur potentia, sive principium formale quo productivum Filii. Confirmatur, quia Filius in divinis procedit per intellectum, & Spiritus Sanctus per voluntatem; sed non tantum per productiones formales, ut supra diximus; ergo tanquam per potentiam, sive principium formale quo.

OPPOSITUM tenet Aureol. in 1. dist. 7. q. 1. a. 2. docens, potentiam Dei ad generandum, & spirandum non esse realem, physicam, & positivam, sed esse meram non repugnantiam terminorum, quâ ratione dici solet, Deum habere potentiam, ut sit Deus, & hominem habere potentiam, ut sit homo, quam tamen sententiam plures ex Scholasticis judicant temerariam, periculofam, errori proximam, imò & hæreticam, ut videre est apud P. Præposit. cit. P. Granad. cit. & P. Ruiz d. 99. sect. 2. n. 23. Pro illa tamen:

ARGUES I. Hæc: Pater potest generare Filium: Filius potest generari à Patre: Spiritus Sanctus potest procedere à Patre, & Filio: benè possunt salvari absque potentia reali, & per solam potentiam logicam, ac connexionem terminorum; sic enim verificantur hæc: Pater æternus est Pater: Deus est Deus: homo est homo, quæ solâ carentiâ repugnantia ad essendum, & terminorum verificantur; ergo idem dicendum erit de illis. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem datur diversa ratio; quia hæc: Pater æternus est Pater: sicut & alia non dicunt productionem realem, quæ requirit distinctionem realem inter principium, & terminum: at verò hæc: Pater potest generare Filium: sicut & alia dicunt productionem realem, ad quam requiritur distinctio realis, consequenterque aliqua potentia physica, & realis productiva termini, ut possint verificari.

INSTABIS: Eadem est potentia, quâ Pater potest esse Pater, & quâ Pater potest generare Filium; sed non datur potentia realis, quâ Pater sit Pater; nam erroneum est dicere, Patrem posse produci, cum sit improductus; ergo neque dabitur potentia realis, quâ Pater generet Filium. Respondeo negando majorem; diversa ratio est, quia esse Patrem

Patrem formaliter solum dicit relationem Paternitatis indistinctam à Patre, ideoque non habet principium reale, à quo producat: at verò generare dicit productionem realem activam Filii realiter distincti à Patre, ideoque necessarium admittenda est potentia realis generativa.

11. Urgebis: Pater idem est Pater, quia habet Filium; ergo eadem potentia, quæ potest habere Filium, potest esse Pater; sic enim in creatis quæ potentia quis potest generare, eadem potest se facere patrem. Respondeo distinguendo antecedens: idem est Pater, quia habet Filium, arguitur; concedo antecedens: formaliter; nego antecedens: formaliter enim est Pater per relationem; sicut & in creatis denominatur pater à relatione paternitatis, & non à potentia, quæ producit filium, licet arguatur ex filio, quod sit pater, sicut ex effectu arguitur causa.

12. Replicabis: Paternitas ut relatio est idem cum generatione activa; sed quatenus relatio constituit Patrem non dicit principium, sive potentiam; ergo neque ita dicit quatenus generatio constituit Patrem generantem. Respondeo Paternitatem ut relationem ita esse idem cum generatione activa, ut ab illa distinguatur, saltem secundum expressionem, ut diximus, quod satis est, ut quatenus relatio respiciat terminum ut purum terminum, & principium non egeat: non autem sic respiciat quatenus generatio, sed ut quid productum, ac proinde dicat, & egeat principio, sive potentia, à qua sit.

13. Argues 2. In Deo non admittitur potentia intelligendi, & volendi in actu primo virtualiter distincta ab actu; ergo neque à fortiori potentia realis generandi, & spirandi. Respondeo primò negando antecedens, si sermo sit de potentia virtuali impropria per maiorem expressionem sine carentia actus, & potentialitate ad illum. Respondeo secundò, dato antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia potentia intelligendi perficitur intrinsecè per actum absolutum illum recipiendo per veram, & positivam receptionem, quod in Deo implicat, argueret enim in Deo imperfectionem, ut patet ex alibi dictis: at verò potentia generandi, & spirandi, aut non perficitur per suum actum; nam actus potentie productivæ, quantum est ex natura sua, non est perfectivus potentie, ut patet in Omnipotentia Divina, quæ per creaturas productas non perficitur: aut si perficitur, est solum ad summum extrinsecè per actum relativum, quin illum positivè recipiat, aut quia est diversæ rationis, aut quia non se habet per modum formæ, sed per modum termini.

14. Instabis: Omnis productio immanens recipitur in principio, à quo procedit; alioqui jam non est immanens; sed productio *ad intra* est immanens, ut supra diximus; ergo si ad illam datur potentia realis, debet in illa realiter recipi, darique receptionem realem in divinis, quod non est admittendum. Respondeo productionem divinam non esse immanentem positivè; alioqui daretur in Deo receptio, & potentialitas positiva, quæ implicat, ut diximus: sed tantum negativè, id est, non extra Deum, sed in eadem natura manentem, quod non est imperfectio, ut patet in Attributis respectu Essentia.

15. Argues 3. Si in Patre daretur potentia generativa, cum hæc effect perfectio simpliciter simplex; (neque enim datur major ratio cur talis sit potentia productiva *ad extra*, & non ita sit productiva

ad intra;) sequeretur dari in Patre aliquam perfectionem simpliciter simplicem, quæ non daretur in aliis Personis; siquidem solus Pater, & non alia Personæ, generat; sed hoc non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando sequentiam; talis enim potentia est perfectio simpliciter simplex, & datur in omnibus Personis, licet in solo Patre habeat actum generandi; siquidem cum in Patre sit expedita, & habeat omnia requisita ad suum actum adequatum, illum producit, ideoque licet in aliis Personis inveniatur quoad rationem formalem, non generant, quia jam in Patre ipsa potentia habuit suum actum adequatum.

Inferes: Ergo sicut in Filio non posse generare est impossibilitas logica, & non physica; ita etiam in Patre posse generare erit possibilitas logica, & non physica. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia non posse generare in Filio non provenit ex defectu potentie physice, sive principii *quo*, nempe Intellectionis, quæ in illo, sicut in Patre datur, sed ex repugnantia actus, qui jam supponitur adequatus in Patre, ideoque Filius solum habet impotentiam, sive repugnantiam logicam: at verò in Patre posse generare, non solum provenit ex non repugnantia logica, sed etiam ex potentia generativa propria, & expedita, ut patet ex dictis.

Argues 4. Aristoteles negat in Deo rationem potentie; ergo &c. Respondeo Philosophum locutum fuisse de potentia receptiva per causalitatem receptivam; non autem de potentia productiva; alioqui negaret in Deo Omnipotentiam, quæ est potentia productiva *ad extra*.

Argues 5. Non datur potentia, nisi ubi datur effectus possibilis; sed in Deo nihil datur physice, & realiter possibile; ergo neque physica, & realis potentia. Respondeo primò negando maiorem; satis enim est, ut detur potentia, sive principium reale productivum, quod detur aliquid realiter productum, ut datur in divinis. Respondeo secundò distinguendo maiorem: nisi ubi datur effectus possibilis, prout possibile præcendit à necessario, & contingenti; concedo maiorem: prout possibile coincidit cum contingenti; nego maiorem: in Deo autem est aliquid possibile necessarium, quod enim necessarium est, possibile est: non verò est in Deo possibile contingens.

Advertes tamen hic, Patrem in Divinis solum dici possibilem negativè, Personas autem productas posse etiam dici possibiles positivè. Et ratio est, quia Patri ita non repugnat esse, ut in nullius potentia positivè contineatur, ut sit: at verò Personis productis ita non repugnat esse, ut quamvis æquè necessariae sint, contineantur tamen positivè in potentia productiva, ut sint; neque enim actus essendi necessarii, & essentialiter tollit rationem positivè procedendi à suo principio.

Argues 6. Ubi non est actus realiter elicitus, non est realis potentia; sed in Deo *ad intra* non sunt actus realiter eliciti; siquidem actus realiter eliciti debet esse realiter distinctus à principio; non autem sic distinguuntur actus notionales, sive activæ, sive passivæ sumantur, à suo principio, sive potentia, cum hæc sit quid absolutum, & omne absolutum sit idem realiter cum processibus divinis; ergo &c. Respondeo data maiori, negando minorem, ad cuius probationem dicimus, actus notionales passivè sumptos distingui realiter à potentia notionali, quæ præter absolutum importat, saltem ut conditionem relationem producentis, ratione cuius principium *quo* distinguitur

tur realiter à Persona producta, & satis est ad potentiam, & productionem realem, ut infra dicemus.

21. Argues 7. Potentia activa realis est principium rei, quæ fit; sed nulla Persona Divina fit, aut facta dicitur juxta Symbol. D. Athan. ergo in Deo ad intra nulla datur potentia activa realis. Respondeo negando majorem: potentia enim activa realis communissimè sumpta est principium rei, quæ est ab alio per influxum, ut fit in divinis; quod autem sit principium rei, quæ fit, solum competit potentia productiva creata.

22. Difficultas 2. Utrum, & quomodo hæc potentia, sive principium quo distinguatur à principio quod? Dico 1. Principium quo in divinis non distinguitur à principio quod realiter, & à parte rei. Est certa. Probatur, quia in divinis solum distinguuntur realiter, quæ habent oppositionem relativam; sed inter principium quo, & principium quod non datur hæc oppositio relativa; ergo neque illa distinctio realis.

23. Dico 2. Principium quo, & principium quod in divinis sunt inter se virtualiter, & quoad nos distincta. Ita P. Saar. lib. 6. cap. 5. n. 3. P. Vasq. d. 164. cap. 1. n. 1. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 5. num. 2. P. Arriaga d. 45. n. 1. P. Prapost. 1. p. q. 41. art. 5. dub. 2. & alii supra cit. Probatur, quia in divinis principium quod est tota Persona producens; siquidem tota denominatur producens; actiones enim sunt suppositorum; principium autem quo, ut infra dicemus, est sola Essentia sub ratione Intellectus, & Voluntatis; sed tota Persona distinguitur à sola Essentia virtualiter distinctione includentis ab incluso; ergo &c. Confirmatur, quia principium quo productivum ad extra, nempe Omnipotentia, sic distinguitur à principio quod, nempe à Personis, cum quibus est idem; alioqui non esset in omnibus idem principium creandi; ergo &c.

24. Obijcies 1. Pater producit Filium se ipso; sed illum producit per potentiam, sive principium quo; ergo hoc non distinguitur à Patre, sive à principio quod; alioqui jam non se ipso, sed per aliquid distinctum illum produceret. Respondeo Patrem producere Filium per aliquid distinctum, non realiter, sed tantum virtualiter, quod idem est, ac illum producere per se ipsum. Neque ex hoc sequitur admittendam esse ibi rationem causæ formalis: tum quia illum non admittimus, cum dicimus, Deum esse Deitatem Deum: tum etiam quia ratio causæ formalis propriæ, etiam virtualis desert imperfectiorem materiam, quam connotat ut perfectibilem; nulla autem imperfectio admittenda est in Deo.

25. Obijcies 2. Deus est infinite simplex; ergo non debet in eo admitti principium quo distinctum à principio quod; alioqui jam ex illis admitteretur in Deo aliqua compositio. Respondeo negando consequentiam; neque enim hujusmodi compositio virtualis tollit infinitam Dei simplicitatem; sicut illam non tollit compositio ex Essentia, & Attributis, ac Relationibus.

26. Obijcies 3. In opinione, quæ in Sacra Eucharistia ponit non solum quantitatem, sed reliqua accidentia extra subiectum, de quo alibi in Phys. tract. 2. d. 2. à n. 87. calor v. g. se ipso operatur, quin ibi distinguatur principium quo à principio quod; ergo idem erit in Deo, cum sit infinite simplex. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia calor tunc agit existens extra omne subiectum, tam immediatum, quam mediatum, ut

supponitur: ac verò Essentia non operatur, imò neque operari potest absque aliqua Personalitate. Neque ex hoc sequitur calorem esse magis simplicem, quam Deum; siquidem componitur ex genere, & differentia; ex essentia, & existentia contingente, &c. quas compositiones in Deo non admittimus.

Difficultas 3. Utrum detur in Deo ad intra potentia realis, non solum ad Personas productas, ut hæcenus diximus, sed etiam ad earum productiones formales? Dico 1. Datur in Deo hujusmodi potentia realis ad productiones, sive processiones passivas. Ita P. Vasq. d. 163. cap. 2. P. Molin. 1. p. q. 41. art. 4. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 5. n. 5. P. Arrub. d. 143. cap. 1. P. Prapost. P. Rhodex cit. & alii. Probatur facile ex dictis, quia in Deo, ut diximus, datur hujusmodi potentia realis ad Personas productas; ergo etiam ad earum productiones passivas, quæ cum ipsis Personis sunt idem, & cum illis producuntur.

Dico 2. In Deo non datur hujusmodi potentia realis ad productiones, sive processiones activas. Ita P. Granad. tract. 13. d. 3. n. 6. Greg. in 1. dist. 7. q. 1. art. 1. ad 1. Capreol. ibid. q. 1. art. 2. ad 2. Cuiet. 1. p. q. 41. art. 4. Canarian. ibid. P. Amicus d. 23. n. 4. P. Arriaga d. 44. n. 14. & d. 45. n. 38. P. Compton. tom. 1. d. 50. sect. 4. n. 9. & alii. Probatur, quia productio, sive processio activa, cum sit idem cum Persona producente, ut supra diximus, non producit realiter; ergo ad illam non datur in Deo potentia realis, & propria; siquidem hæc solum ordinatur ad terminum realiter distinctum, & realiter productum. Dixi potentia realis, quia non nego Paternitatem, quæ est productio activa Filii, produci, sive emanare ab Essentia virtualiter, & ut à potentia virtuali.

Oppositum tenent P. Vasq. P. Molin. P. Tanner. P. Arrub. P. Prapost. P. Rhodex cit. proximè: pro quibus: Dices 1. In creatis datur potentia realis ad actionem, quæ terminum realiter producit; sed processio activa producit terminum realiter; ergo in Deo datur ad illam potentia realis. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia actio in creatis, cum sit realiter distincta à principio, producitur saltem ut quo: ac verò in divinis non producitur neque ut quo productio activa ad intra, utpotè indistincta à suo principio, sicque implicat, dari potentiam realem ad id, quod realiter non producitur; quod enim non producitur, quomodo potentiam sui productivam habebit?

Dices 2. In Deo datur potentia realis ad id, quod realiter non distinguitur, nempe ad Intellectionem erga Filium; ergo etiam dabitur ad id, quod non producitur realiter, ut non producitur processio activa. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia de ratione potentia realis non est, quod distinguatur realiter à termino, sed id tantum habet ut conditionem, ut infra dicemus: ac verò de illius ratione est, si sit realis, quod illum realiter producat, aut habeat virtutem ad illum sic producendum; nam quomodo potentia realis erit productiva realiter termini non producibilis realiter, ut non est processio activa etiam apud ipsos Adversarios?